

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ &
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ**

Κείμενο Προς Διαβούλευση

**Περιφερειακή
Αναπτυξιακή
Εταιρεία
Κρήτης**

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Κοινωνική επιχείρηση και Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία

Ο Defourny οριοθετεί την έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας ως εξής (Defourny, 2008):

«Η Κοινωνική Οικονομία περιλαμβάνει οικονομικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις και οργανισμούς, κυρίως συνεταιρισμούς, κοινωνίες αλληλοβοήθειας και σωματεία (ενώσεις), η ίδρυση και λειτουργία των οποίων διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

α) εστιάζουν περισσότερο στην παροχή υπηρεσιών προς τα μέλη τους ή στην κοινωνία, παρά στην επιδίωξη κέρδους

β) έχουν ανεξάρτητη διοίκηση

γ) εφαρμόζουν δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων

δ) αποδίδουν προτεραιότητα στα άτομα και την εργασία έναντι του κεφαλαίου κατά τη διανομή του εισοδήματος»

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι πολλοί επιστήμονες, κυρίως οικονομολόγοι και κοινωνιολόγοι, προσπαθούν να θεωρητικοποιήσουν και να οριοθετήσουν το περιεχόμενο της Κοινωνικής Οικονομίας. Οι όροι τους οποίους χρησιμοποιούν εναλλακτικά, όπως αλληλέγγυα οικονομία, εναλλακτική οικονομία, τρίτος τομέας της οικονομίας ή τριτογενές σύστημα, τεταρτογενής οικονομία και κοινωνική οικονομία της αγοράς, διαφοροποιούνται τόσο ως προς την κριτική τους τοποθέτηση απέναντι στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και την ανάμειξη του κράτους και της αγοράς στο έργο τους, όσο και ως προς το πρακτικό σκέλος, σχετικά με τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην κάθε μορφής οικονομία, με αποτέλεσμα τα όρια να μην είναι πάντοτε ευδιάκριτα. Εν τέλει ταυτίζονται σε πολλά σημεία, καθώς κοινός παρονομαστής είναι η αναζήτηση λύσεων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου σε σχέση με το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα και την κρίση του Κράτους Πρόνοιας.

Η έννοια της κοινωνικής επιχείρησης δεν ταυτίζεται με την έννοια της κοινωνικής οικονομίας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επικρατέστερος ορισμός για την Κοινωνική Επιχείρηση είναι αυτός που προέρχεται από το ερευνητικό δίκτυο EMES, το οποίο προτίμησε, αντί ενός ορισμού κλασικού τύπου, να ορίσει ένα σύνολο οικονομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της κοινωνικής επιχείρησης.

Η κοινωνική επιχείρηση είναι ο ουσιαστικός πυλώνας και αρωγός της κοινωνικής οικονομίας. Λειτουργεί μέσα από την παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών διοικείται και διευθύνεται με ανοικτό και άμεσα δημοκρατικό τρόπο και χρησιμοποιεί τα κέρδη της για την επίτευξη κοινωνικών σκοπών.

Σε επίπεδο ευρωπαϊκής ένωσης οι κοινωνικές επιχειρήσεις σε ένα πιο εξελιγμένο επίπεδο, συμβάλλουν πιο ενεργά στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, ενώ υποστηρίζουν έμπρακτα την εφαρμογή των δικαιωμάτων και των αρχών που αφορούν στα κοινωνικά δικαιώματα.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις ενώ λειτουργούν σε εμπορική βάση έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τους, τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για άτομα που υπό διαφορετικές συνθήκες θα είχαν δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί τον όρο «κοινωνική επιχείρηση» για δραστηριότητες όπου :

- ο στόχος του κοινού καλού είναι και ο λόγος της εμπορικής τους δραστηριότητας, συχνά με τη μορφή κοινωνικής καινοτομίας
- τα κέρδη τους επανεπενδύονται για την επίτευξη κοινωνικού σκοπού
- η μέθοδος οργάνωσης ή το σύστημα ιδιοκτησίας αντικατοπτρίζουν την αποστολή της επιχείρησης, χρησιμοποιώντας δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές ή εστιάζοντας στην κοινωνική δικαιοσύνη.

Πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις λειτουργούν με τη μορφή κοινωνικών συνεταιρισμών ενώ άλλες είναι οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα όπως εθελοντικές οργανώσεις, φιλανθρωπικές οργανώσεις ή ιδρύματα. Παρά την ποικιλομορφία τους, οι κοινωνικές επιχειρήσεις εστιάζουν στους ακόλουθους 4 τομείς:

- Εργασιακή ολοκλήρωση - κατάρτιση και ένταξη των ατόμων με αναπηρίες και των ανέργων
- Προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες: υγεία, ευεξία και ιατρική περίθαλψη, επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση, υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, υπηρεσίες για ηλικιωμένους ή βοήθεια σε ευάλωτα άτομα
- Τοπική ανάπτυξη ήτοι, κοινωνικές επιχειρήσεις σε αγροτικές περιοχές και αστικές περιοχές
- Λοιπές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του αθλητισμού, της τέχνης, του πολιτισμού, της επιστήμης, της έρευνας και της καινοτομίας, της προστασίας του καταναλωτή και του αθλητισμού.

Θεσμικό πλαίσιο

Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων αποτελούν νέες σχετικά θεσμικές οντότητες για τη χώρα μας (εμφανίζονται με τον ν.4019/11 και 4430/16 αντίστοιχα) με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, π.χ. οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις αν και ασκούν εμπορική δραστηριότητα τα κέρδη τους δεν διανέμονται στα μέλη τους.

Το γεγονός αυτό προκαλεί δυσκολίες και παρερμηνείες σε ό,τι αφορά κανονιστικές πράξεις από τις οποίες απορρέουν δικαιώματα και υποχρεώσεις των φορέων αυτών. Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. συνεργάστηκε με συναρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες, υπήρξε διάλογος, κατατέθηκαν προτάσεις, προκειμένου να εναρμονιστεί η ισχύουσα νομοθεσία και να συμπεριληφθούν οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων στις κατά περίπτωση κανονιστικές πράξεις.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία αφορά το Νόμο 4430/2016, ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει¹, και την εφαρμοστική Υπουργική Απόφαση 61621/Δ5.2643/30-12-2016 (ΦΕΚ 4757/Β/29-12-2017). Οι διατάξεις του ρυθμίζουν το πεδίο της κοινωνικής οικονομίας και την εποπτεία του Κράτους και αποτελεί τον πρώτο νόμο ο οποίος επιχειρεί να ρυθμίσει οριζόντια τη λειτουργία των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη χώρα, αφού πρωτίστως οριοθετήσει εκ νέου το πεδίο.

¹ Με το Ν. 4554/2018 έγιναν 3 τροποποιήσεις (βλ. κατωτέρω)

ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.

Στην πλειοψηφία τους οι ενεργοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν ως κύρια δραστηριότητα την παροχή υπηρεσιών και λιγότερο την παραγωγή ή/και διάθεση αγαθών. Από το σύνολο των 1615 ενεργών φορέων σε όλη τη χώρα, 89 έχουν έδρα στην Περιφέρεια Κρήτης (6% πανελλαδικά).

Η πλειονότητα (41%) συγκεντρώνεται στην Περιφέρεια Αττικής, με δεύτερη την Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας (11%) και ακολουθούν, οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (8%) Πελοποννήσου (7%) Δυτικής Ελλάδας (6%) Κρήτης (6%) και με μικρότερη συμμετοχή οι λοιπές περιφέρειες. Η μεγαλύτερη αύξηση σε ότι αφορά τον αριθμό φορέων παρατηρείται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων 77%, Ηπείρου 41%, Θεσσαλίας 34% και Στερεάς Ελλάδας 33% αντίστοιχα.

Στην Κρήτη ο ρυθμός μεταβολής των φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας την περίοδο 2019-2021 παρουσιάζει μεν αυξητικές τάσεις αλλά είναι αισθητά χαμηλότερος από τον μέσο όρο των περιφερειών ανά την επικράτεια (7%), καθώς μόλις 6 νέοι φορείς ενεγράφησαν στο γενικό μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας το 2021 σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (Ιανουάριος 2021).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 2021			
#	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	%
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	662	41%
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	183	11%
3	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	134	8%
4	ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	108	7%
5	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	99	6%
6	ΚΡΗΤΗΣ	89	6%
7	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	77	5%
8	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	74	5%
9	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	58	4%
10	ΗΠΕΙΡΟΥ	41	3%
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	26	2%
12	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	39	2%
13	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	25	2%
	ΣΥΝΟΛΟ	1615	100%

ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	46	52%
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ	21	24%
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	16	18%
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	6	7%
ΣΥΝΟΛΟ	89	100%

ΚΑΔ ΚΥΡΙΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. ΕΛΛΑΔΑ 2021	ΑΤΤΙΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗΜ ΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗ ΣΣΟΣ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΚΡΗΤΗ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΗΠΕΙΡΟΥ	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	117	21	18	19	10	10	14	6	8	5	5	3	8	244
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	57	19	15	11	5	14	10	5	7	3	3	2	2	153
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ & ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	47	19	15	15	19	8	5	10	7	6	4	2	2	159
ΧΩΡΙΣ ΔΗΛΩΜΕΝΟ ΚΑΔ ΚΥΡΙΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	27	7	6	2	7	6	5	2	1	4	1	7	1	76
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	82	14	8	1	4	6	7	5	2	8	4	0	2	143
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	51	17	20	12	11	6	8	7	5	1	1	4	3	146
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	50	26	12	16	4	9	4	6	1	2	0	1	1	132
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	66	9	11	8	5	5	4	8	5	3	1	2	0	127
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	42	17	5	4	5	9	1	4	5	0	1	3	2	98
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	30	10	8	8	4	3	9	4	4	1	2	6	1	90
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	46	7	5	4	7	4	1	3	5	2	0	3	1	88
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ & ΑΛΙΕΙΑ	8	10	3	1	8	5	6	9	4	3	4	0	1	62
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	12	5	3	2	6	0	2	2	1	0	0	4	0	37
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	10	0	2	2	2	2	1	0	1	2	0	1	0	23
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	4	1	3	1	0	0	0	3	0	0	0	1	1	14
ΜΕΤΑΦΟΡΑ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	5	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	9
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	6	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	9
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
ΣΥΝΟΛΟ	662	183	134	108	99	89	77	74	58	41	26	39	25	1615

SWOT Ανάλυση

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none">▪ Ανθρωποκεντρική προσέγγιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, έμφαση στην κοινωνική αλλαγή και τον κοινωνικό στόχο.▪ Ευρύ φάσμα κλάδων παραγωγής και τομέων δραστηριότητας.▪ Κλάδος έντασης εργασίας▪ Παροχή υπηρεσιών σε δίκαιες τιμές▪ Καταπολέμηση ανισοτήτων▪ Προώθηση ενός διαφορετικού μοντέλου εργασίας.▪ Συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων επιχειρήσεων για επίτευξη χαμηλότερου κόστους στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.▪ Δημοκρατική οικονομική διαχείριση λόγω της μορφής και της δίκαιης κατανομής των κερδών.▪ Υπεροχή του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου έναντι του κεφαλαίου.▪ Τα περισσότερα από τα πλεονάσματα χρησιμοποιούνται για την επίτευξη στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, υπηρεσιών συμφέροντος των μελών ή του γενικού συμφέροντος.▪ Συνεργασία δήμων με ΜΚΟ▪ Ύπαρξη ενός συνεκτικού δικτύου αστικών κέντρων μεσαίου μεγέθους που μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά με το μητροπολιτικό ρόλο (προϋποθέσεις πολυκεντρικής ανάπτυξης)▪ Η γεωμορφολογία και η γεωπολιτική θέση της Περιφέρειας▪ Σημαντική διακρατική επενδυτική δράση και εμπορικές συναλλαγές με τις βαλκανικές και άλλες χώρες.▪ Δυναμική πρωτογενής παραγωγή που αποτελεί βασικό πυλώνα της τοπικής και εθνικής οικονομίας.	<ul style="list-style-type: none">▪ Ανεπαρκή κεφάλαια κίνησης.▪ Θέμα βιωσιμότητας πολλών επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο.▪ Απουσία δικτύωσης και συνεργασιών▪ Έλλειψη προσφοράς κατάλληλου εργατικού δυναμικού▪ Έλλειψη συντονισμού σε συνδυασμό με την ύπαρξη υπέρμετρου ανταγωνισμού.▪ Αδυναμία παραγωγής και διάθεσης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.▪ Δυσκολία πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης.▪ Ελλιπής πρόσβαση σε ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα και σε προγράμματα του ΕΣΠΑ.▪ Δυσκολίες πρόσβασης σε δημόσιες συμβάσεις.▪ Ελλιπής εκπαίδευση και κατάρτιση που αποτελεί τροχοπέδη στην προώθηση επιχειρηματικού πνεύματος.▪ Περιορισμένη συνεργασία πανεπιστημίων με τις κοινωνικές επιχειρήσεις.▪ Ανεπαρκής καθοδήγηση από συμβούλους στη διοίκηση επιχειρήσεων (έλλειψη mentoring).▪ Ελλείψεις στην κατανόηση της μέτρησης του κοινωνικού αντικτύπου.▪ Έλλειψη εθνικού κέντρου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.▪ Αδυναμία μεταφοράς και αξιοποίησης διεθνών καλών πρακτικών▪ Έλλειψη κεντρικού επιτελικού οργάνου για τον σχεδιασμό, εφαρμογή και στήριξη μεταρρυθμιστικών μέτρων και παρεμβάσεων.▪ Περιορισμένη ανάπτυξη μηχανισμών δικτύωσης και συνέργειας μεταξύ των φορέων κοινωνικής οικονομίας▪ Μείωση ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας είναι ακόμα σε «εμβρυακό» στάδιο ▪ Καταγράφεται ήδη σημαντικό ενδιαφέρον και κινητοποίηση για τη δημιουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε όλη την χώρα. ▪ Καταγράφεται δυνατότητα και προοπτική ώστε ο τομέας να διαμορφωθεί στη βάση συγκεκριμένων αρχών και με ευδιάκριτη κοινωνική στόχευση. ▪ Υπάρχουν πρωτοβουλίες που μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός τοπικής αλλά και υπερτοπικής ανάπτυξης. ▪ Δημιουργούνται συνεχώς νέες δομές και φορείς στήριξης (Ηλεκτρονικό Μητρώο, Κέντρα Στήριξης, Δίκτυα Συνεργασίας Κ.ΑΛ.Ο.) ▪ Απλοποίησης και συντόμευσης διοικητικών διαδικασιών μέσω της αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. ▪ Αναμένονται σημαντικές επιχορηγήσεις και άλλες μορφές επιχειρηματικής στήριξης από Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα. ▪ Κοινωνική ανάγκη για την ύπαρξη και λειτουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (κοινωνικό όφελος) ▪ Άρση των διοικητικών και νομικών εμποδίων με τη δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ▪ Ενημέρωση του ευρύ κοινού για την δράση και τον ρόλο των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ▪ Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που δεν μπορεί να προσφέρει η πολιτεία η Τοπική Αυτοδιοίκηση 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δυσμενείς οικονομικές συνθήκες λόγω της παρατεταμένης ύφεσης και της πανδημίας της covid – 19 ▪ Προβληματική πρόσβαση σε τραπεζικά κεφάλαια, χρηματοοικονομικούς πόρους και χρηματοδοτικά εργαλεία. ▪ Έλλειψη εξειδικευμένων προγραμμάτων επιχορήγησης για την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ▪ Μικρή αναγνωρισιμότητα του νέου θεσμού και της αξίας της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. ▪ Έλλειψη συλλογικότητας και κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ κράτους και δικτύων Κ.ΑΛ.Ο. ▪ Περιορισμένη συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα. ▪ Έλλειψη γνώσης και ευαισθητοποίησης σε ότι αφορά τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ▪ Έλλειψη πρόσβασης σε συμβουλευτικές υπηρεσίες ▪ Πολύπλοκο εθνικό νομικό και φορολογικό σύστημα που επηρεάζει αρνητικά την επιχειρηματική δραστηριότητα όλων των κατηγοριών ▪ Μείωση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες λόγω παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Κυριότερα Ευρήματα

Ο τομέας της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας έχει μια δυναμική την οποία μπορεί κανείς να διακρίνει τόσο σε υφιστάμενους φορείς όσο και σε νέους που έχουν ιδρυθεί προσφάτως, και κυρίως στη προσπάθεια τους να αναπτύξουν και να εξελίξουν την επιχείρησή τους. Οι φορείς αυτοί εμφανίζουν γεωγραφική διασπορά καθώς και πολυμορφία τόσο στους κοινωνικούς τους στόχους όσο και τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται. Η οικονομική και κοινωνική συμβολή τους είναι βέβαιη με βασικό χαρακτηριστικό το εύρος και το βάθος. Το γεγονός αυτό είναι άκρως σημαντικό, από την άποψη ότι υπάρχει μια δυναμική η οποία διαρκώς εξελίσσεται και εκτείνεται σε όλη τη ελληνική κοινωνία.

Ο τομέας της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας αποτελεί ταυτόχρονα και πρόκληση. Πολλοί φορείς της που είναι σχετικά μικροί και έχουν προσφάτως συσταθεί, βρίσκονται αντιμέτωποι με εξαιρετικά δυσμενείς οικονομικές συνθήκες μέσα στις οποίες καλούνται να αντέξουν, να γίνουν βιώσιμοι και να εξελιχθούν.

Επομένως, το αντίξοο αυτό τοπίο είναι ταυτόχρονα και πρόκληση σε αυτήν την περίοδο. Υπάρχει από την μία πλευρά ένα αναπτυσσόμενο οικοσύστημα και από την άλλη, έλλειψη εξειδικευμένης υποστήριξης, απουσία δικτύωσης χωρικής ή/και κλαδικής και ενός εθνικού δικτύου που θα βοηθήσει στη συγκρότηση μιας ισχυρότερης και αποτελεσματικότερης ομάδας Κ.Α.Λ.Ο. Παράλληλα καταγράφονται συγκεκριμένες αδυναμίες στο οικοσύστημα σχετικά με την κοινωνική αξία και τη μέτρησή της αλλά και τις κατάλληλες μορφές στήριξης και χρηματοδότησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και δράσεων.

Σε επίπεδο περιφέρειας Κρήτης αυτό το ιδιαίτερο οικονομικό και κοινωνικό τοπίο θεωρείται ως ένας από τους βασικούς λόγους για τους οποίους απαιτείται συνολική και συντονισμένη προσπάθεια υιοθέτησης, αποδοχής και στήριξης της κοινωνικής οικονομίας, ώστε να μπορέσει δημιουργήσει και άλλες περισσότερες ευκαιρίες, να αξιοποιήσει δυνατότητες, να αντιμετωπίσει προκλήσεις και παράλληλα να καθιερώσει και να εφαρμόσει νέα μοντέλα και τρόπους λειτουργίας σε κλάδους και τομείς όπου οι συμβατικοί έχουν υποχωρήσει ή αποτύχει.

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία μπορεί βάσιμα να εξελιχθεί τα επόμενα χρόνια. Η Περιφέρεια Κρήτης έχει την τεχνογνωσία και το ανθρώπινο δυναμικό να παρέχει ουσιαστική και μετρήσιμη βοήθεια, να διευκολύνει και να υποστηρίξει την ανάπτυξη δεξιοτήτων, να βοηθήσει στη διαδικασία χρηματοδότησης, να κάνει πράξη την απλοποιημένη και ευέλικτη αρωγή με συνέργειες και συνεργασίες με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με άλλους τοπικούς φορείς.

Συνοψίζοντας και στη βάση της S.W.O.T. ανάλυσης, οι απειλές και οι αδυναμίες της κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι γνωστές και ως εκ τούτου η αντιμετώπιση τους θα πρέπει να άμεση και ουσιαστική. Εξίσου σημαντική είναι και η αξιοποίηση ευκαιριών και προκλήσεων προκειμένου να αξιοποιηθούν οι πολλές δυνατότητες και η τεράστια δυναμική τη Περιφέρειας Κρήτης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Όραμα

Το όραμα, αποτελεί ένα ιδεατό επίτευγμα γύρω από το οποίο επικεντρώνονται οι ιδέες, κατευθύνσεις και κατ' επέκταση οι ενέργειες μιας στρατηγικής ή ενός σχεδίου, φορέα ή οργανισμού καθορίζοντας έτσι τον τρόπο, τις επιδιώξεις και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Το όραμα, περιγράφει επιγραμματικά το σημείο που θέλει να φτάσει μία φιλόδοξη και ταυτόχρονα ρεαλιστική προσπάθεια. Το όραμα κοινοποιεί και διαδίδει το σκοπό και τις αξίες του, απαντά στην ερώτηση «γιατί βρισκόμαστε (μόνο) εδώ» και αναφέρεται με βάσιμο και πειστικό τρόπο στο σημείο που θέλει να βρεθεί στο μέλλον.

Εν προκειμένω, το όραμα για το περιφερειακό σχέδιο και την στρατηγική για την κοινωνική οικονομία στην Περιφέρεια Κρήτης είναι :

Η δημιουργία και λειτουργία βιώσιμου οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφέρεια Κρήτης.

Το όραμα πρέπει να παραμένει αναλλοίωτο στο χρόνο, ακόμα και αν επέλθουν ενδιάμεσα σημαντικές αλλαγές, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει αυτό το οποίο πιστεύει, πρεσβεύει και επιδιώκει η Περιφέρεια Κρήτης για το μέλλον και την προοπτική της κοινωνικής οικονομίας.

Στρατηγικοί και τακτικοί στόχοι

Στρατηγική είναι ο προσανατολισμός και το πεδίο εφαρμογής μιας οργανωμένης – συντονισμένης προσπάθειας, που εξασφαλίζει πλεονέκτημα και προοπτική σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, μέσω του συνδυασμού ευκαιριών και ικανοτήτων και με απώτερο στόχο την ικανοποίηση κοινών προσδοκιών και επιδιώξεων.

Στρατηγική επίσης είναι το σύνολο κανόνων που διασφαλίζουν τη βέλτιστη απόφαση ανά πάσα στιγμή, είναι η δέσμη μέτρων, ενεργειών και δράσεων που επιτρέπουν την ανάπτυξη των στρατηγικών στόχων στην πράξη και τη δημιουργία διαφορετικών σχεδίων που μαζί με τους τακτικούς επιτρέπουν την επίτευξη του στόχου.

Η στρατηγική εν τέλει, συντελεί στην επίτευξη αποφάσεων μέσω μίας κοινής κατεύθυνσης – από όπου και αν χαράζεται- και σχετίζεται με την επιχειρησιακή και επιχειρηματική κουλτούρα και προοπτική, λειτουργώντας ως τελικός αυτο-σκοπός.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός αφορά το σύνολο των δραστηριοτήτων που σχεδιάζονται για να καθορίσουν τους στόχους και τις επιδιώξεις σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Ο τακτικός σχεδιασμός συνδέεται με τη διαμόρφωση συγκεκριμένων σχεδίων μέσω της χρήσης διαφορετικών μέσων που με συγκεκριμένες δράσεις συμβάλλουν στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Ακόμη, είναι το σύνολο των προγραμματισμένων σχεδίων που πρέπει να υλοποιηθούν για να επιτευχθεί ο κύριος σκοπός.

Οι Στρατηγικοί Στόχοι αφορούν την :

- Αναβάθμιση και ενδυνάμωση του ρόλου της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Βελτίωση της επιχειρηματικής ικανότητας και ανταγωνιστικότητας.
- Τεχνική Βοήθεια μέσα από οριζόντιες ενέργειες και παρεμβάσεις.

Οι Στρατηγικοί Στόχοι σχετίζονται με :

- Το Εθνικό και Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης.
- Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και το ΕΣΠΑ 2021-2027.
- Την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3)
- Τις Περιφερειακές Ανάγκες και Δυνατότητες.
- Τις Εθνικές και Διεθνείς τάσεις και πρακτικές.
- Την δυναμική που διέπει και μπορεί να εξελίξει η Κ.Α.Λ.Ο.

Οι Τακτικοί Στόχοι αφορούν :

- Ανάδειξη και αξιοποίηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και ευκαιριών.
- Αναζήτηση και αξιοποίηση χρηματοδοτικών πόρων.
- Λειτουργία διαρκούς περιφερειακού υποστηρικτικού μηχανισμού.

Σενάρια δράσης

Έχοντας υπόψη και κατά προτεραιότητα :

- Την πρωτοβουλία της Ομάδας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων για την Κοινωνική Οικονομία, να εκπονήσει Στρατηγικό σχέδιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2018-2023 για την Περιφέρεια Κρήτης (Ιανουάριος 2019),
- Την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020 και ειδικότερα τόσο το επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας, Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας – ΕΠΑΝΕΚ όσο και το Περιφερειακό Πρόγραμμα -ΠΕΠ Κρήτης,
- Την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 και ειδικότερα το επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας, Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας – ΕΠΑΝΕΚ αλλά και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» το οποίο, αξιοποιώντας πόρους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ), επιδιώκει την Ποιοτική Ανάπτυξη, την Ενεργό Περιβαλλοντική Διαχείριση, την Κοινωνική Συνοχή και την Αποτελεσματική Διακυβέρνηση με προτεραιότητες ανά Στόχο Πολιτικής.
- Το Σχέδιο Ανάκαμψης της Ελληνικής Οικονομίας
- Το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό σχέδιο της Περιφέρειας Κρήτης
- το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης 2020-2023
- Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κ.Α.Λ.Ο.

Η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία σε επίπεδο σχεδιασμού αλλά και στην πράξη, θα επιδιώξει να καλύψει σε επίπεδο Κρήτης τις ανάγκες και τάσεις και να αξιοποιήσει ευκαιρίες και δυνατότητες, σε συνάρτηση με την δυναμική τόσο των κοινωνικών επιχειρήσεων όσο και του τοπικού κεφαλαίου και με γνώμονα αλλά και στόχευση «στα κενά που πρέπει να καλυφθούν».

Στο πλαίσιο αυτό η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία περιλαμβάνει-εστιάζει, στα εξής θεματικά πεδία :

- Διάγνωση αναγκών – Κάλυψη κενών
- Θεραπεία αδυναμιών – αστοχιών – κινδύνων
- Υιοθέτηση κλάδων προτεραιότητας (RIS 3)
- Επιλογή κλάδων αιχμής
- Κοινωνικό Αποτύπωμα
- Εκπαίδευση, βελτίωση δεξιοτήτων
- Εμπύχωση, ευαισθητοποίηση
- Λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών
- Μεταφορά τεχνογνωσίας
- Δικτύωση σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Συνέργειες – Συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων
- Διασφάλιση βιωσιμότητας επιχειρηματικών σχημάτων
- Εξεύρεση πόρων χρηματοδότησης
- Θεσμικές ρυθμίσεις – δυνατότητες
- Προβολή – δημοσιότητα
- Ωρίμανση και προώθηση δράσεων.
- Διαρκής τεχνική υποστήριξη.
- Τεχνική Βοήθεια.

Ειδικότερα, τα εν λόγω πεδία δράσης ομαδοποιούνται και αναλύονται ως εξής:

1. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ

Οι Δράσεις αφορούν τόσο στην αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης όσο και στη διερεύνηση των δυνατοτήτων και ευκαιριών της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, στοχεύοντας εν πολλοίς στην δημιουργία προστιθέμενης αξίας στον κλάδο σε σχέση με την περιφερειακή εικόνα και τάξη πραγμάτων τόσο στην οικονομία όσο και στην τοπική κοινωνία.

Απώτερος στόχος είναι η ανάδειξη της Κρήτης ως σημείου αναφοράς, σε σχέση με τις ανάγκες, την δυναμική της καθώς και το ρόλο και την συμβολή της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην τοπική ανάπτυξη.

Δράση 1.1. Θεραπεία αδυναμιών-αστοχιών

Στόχος της συγκεκριμένης Δράσης είναι ο εντοπισμός της αιτίας των προβλημάτων και των πιθανών αστοχιών και η θεραπεία προηγούμενων αδυναμιών, ώστε οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν να συμβάλλουν βάσιμα στην επίτευξη του επιθυμητού στόχου. Στο πλαίσιο της δράσης θα επιχειρηθεί η κάλυψη τομέων και κλάδων προτεραιότητας, σε συνάφεια τόσο με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη όσο και με τον περιφερειακό σχεδιασμό που αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας.

Ενδεικτικά περιλαμβάνει:

- Δράσεις της Περιφέρειας Κρήτης, ως αρωγού φορέων Κοινωνικής, και Αλληλέγγυας Οικονομίας, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της βιώσιμης ανάπτυξης και του τρίπτυχου “άνθρωπος-περιβάλλον-κοινωνία (ESG)”
- Δράσεις της Περιφέρειας Κρήτης στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3CRETE) όπως ο τουρισμός εμπειρίας, η αγροδιατροφή και η αλιεία, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ΤΠΕ και καθαρών τεχνολογιών,
- Εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα στο πεδίο της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Καινοτομίας,
- Δημιουργία πιστοποιημένης ειδικότητας «Διοικητικό και Οικονομικό Στέλεχος Κοινωνικών Επιχειρήσεων», σε συνεργασία με το Κ.Ε.ΚΑ.Π.ΕΡ. ,
- Διοργάνωση, σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες , ενημερωτικών συναντήσεων και δράσεων για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα ,
- Αξιοποίηση δυνατοτήτων και ευκαιριών στη βάση σύγχρονων εξελίξεων, αναγκών και δεδομένων ενδεικτικά : ενεργειακές κοινότητες
- Δημιουργία και παροχή σύγχρονων και αναγκαίων υπό τις παρούσες συνθήκες νέων υπηρεσιών , ενδεικτικά: στοχευμένες κοινωνικές υπηρεσίες.

Δράση 1.2. Αξιοποίηση Ευκαιριών

Μέσω της δράσης γίνεται προσπάθεια να ενισχυθεί η κοινωνική οικονομία και να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και παραγόμενα τα προϊόντα, αναζητώντας πρωτίστως τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τα σημεία υπεροχής. Για το σκοπό αυτό θα αξιοποιηθούν :

- οι μέχρι σήμερα εμπειρίες , συνεργατικών σχημάτων, συλλογικοτήτων, δομών στήριξης Κ.ΑΛ.Ο. και κοινωνικών επιχειρήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο,
- η εξειδίκευση, η αφοσίωση και οι δεξιότητες επιστημόνων, ερευνητών, μεντόρων, στελεχών, κ.α.
- η τεχνογνωσία και τεχνολογία, που έχει αναπτυχθεί προς όφελος του τρίτου τομέα (Portals, Βάσεις Δεδομένων, Μητρώα, ιστοχώροι κ.α.)
- η καινοτομική διάθεση του τομέα συνολικά και των επιχειρήσεων της Κρήτης ειδικά .

Ενδεικτικά η Δράση αφορά στην συστηματική και διαρκή :

- παρατήρηση και αξιολόγηση της πορείας λειτουργίας υφισταμένων επιχειρήσεων
- καταγραφή των προβλημάτων, την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από δράσεις και πρωτοβουλίες φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- αποτύπωση αστοχιών, την διερεύνηση και αξιολόγηση των λόγων της αποτυχίας ή στην μη ανάληψη πρωτοβουλιών.
- ενθάρρυνση συνεργασιών / συνεργειών και σχέσεων επιχειρήσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, κοινωνία και οικονομία αλλά και με άλλους τοπικούς φορείς ή δίκτυα.

Η Κοινωνική Οικονομία δεν πρέπει και δεν μπορεί να αντικαταστήσει (ή να υποκαταστήσει) ούτε τον δημόσιο τομέα ούτε τον ιδιωτικό τομέα. Μπορεί όμως συντονισμένα και συγκροτημένα και με την διακριτή υποστήριξη Πολιτείας και Αυτοδιοίκησης να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων και των επιδιώξεων της, αξιοποιώντας :

- Τα περιφερειακά πλεονεκτήματα και τα σημεία υπεροχής
- Τις πραγματικές και μετρήσιμες τοπικές ανάγκες
- Την γνώση, την εμπειρία και τις ανθρώπινες δεξιότητες
- Το τοπικό κεφάλαιο στο σύνολο του
- Τις υφιστάμενες ή τις νέες δομές υποστήριξης

επιδιώκοντας και επιτυγχάνοντας αποτελέσματα όπως:

- ✓ Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- ✓ Βελτίωση του τοπικού εισοδήματος
- ✓ Αναβάθμιση της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών
- ✓ Συμβολή στην αναδιάρθρωση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων
- ✓ Ενίσχυση του συμμετοχικού σχεδιασμού και της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Σημειώνεται ότι η μέχρι σήμερα εμπειρία, με τα δομικά εμπόδια και τα ευδιάκριτα ελλείμματα στους τομείς : της γνώσης, της κουλτούρας, της συνεργασίας, των διευκολύνσεων και των χρηματοπιστωτικών μέσων και εργαλείων, καθιστά σχεδόν βέβαιο το γεγονός ότι, αν δεν παρθούν γενναίες-δραστικές αποφάσεις, θα εξακολουθήσει να βηματίζει αργά το εγχείρημα ανάδειξης και προώθησης της Κ.ΑΛ.Ο. στην Περιφέρεια Κρήτης.

2 : ΚΛΑΔΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Οι Δράσεις αφορούν στην στήριξη και προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας καλύπτοντας τους κλάδους αιχμής της έξυπνης εξειδίκευσης (RIS 3), με απώτερο στόχο τη συμβολή στην τοπική ανάπτυξη, στον πολιτισμό, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Δράση 2.1. Υιοθέτηση Κλάδων Προτεραιότητας (RIS 3) - Επιλογή Κλάδων Αιχμής

Στόχος της δράσης είναι η προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε κλάδους και τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης (RIS 3) και ειδικότερα στον Τουρισμό εμπειρίας, στην αγροδιατροφή, και σε δραστηριότητες που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, τη χρήση πράσινων τεχνολογιών, την κυκλική οικονομία και κυρίως στην κοινωνική καινοτομία.

Παραδείγματα Κοινωνικής Καινοτομίας αποτελούν :

- Πάρκα Κοινωνικής Καινοτομίας
- Πλατφόρμες Διαβούλευσης
- Καινοτομίες στην εκπαίδευση
- Συμμετοχικός Σχεδιασμός

Ενδεικτικές πρωτοβουλίες και δράσεις αφορούν :

- Εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου που εστιάζει στην Ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας στην Κρήτη και το οποίο εκτός των άλλων εντοπίζει τομείς και κλάδους που μπορούν να αναπτυχθούν δραστηριότητες κοινωνικής, αλληλέγγυας, κυκλικής οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και πλουτοπαραγωγικό υπόβαθρο.
- Ενσωμάτωση και εξειδίκευση των στόχων και δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου σε ετήσια βάση και σε συγκεκριμένο πρόγραμμα Δράσης.
- Λειτουργία οριζόντιας υποστηρικτικής δομής για την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο,
- Υιοθέτηση πρωτοβουλιών και δράσεων που αφορούν την κυκλική οικονομία και την ενέργεια , κλάδοι που είναι απόλυτα συμβατοί με την Κ.Α.Λ.Ο.

Δράση 2.2. Αναπτυξιακός Χαρακτήρας – Κοινωνικό Αποτύπωμα

Η Περιφέρεια έχει καθοριστική συμβολή στη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος στο σύνολο της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης. Αφορά και έχει την διάσταση της συμπόρευσης των κοινωνικών επιχειρήσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού, με φορείς που συνδράμουν ή διαμορφώνουν κλαδικές πολιτικές, όπως οι συνεργατικοί σχηματισμοί, με συλλογικούς φορείς και οργανώσεις αλλά και με την επιχειρηματική κοινότητα στο σύνολό της.

Οι πρωτοβουλίες και δράσεις που θα αναληφθούν θα πρέπει :

- Να προσδιορίσουν με την μέγιστη δυνατή ακρίβεια το περιβάλλον στο οποίο θα δραστηριοποιηθούν, ώστε να καλύψουν υπαρκτές ανάγκες και κενά και παράλληλα να αξιοποιήσουν τοπικούς πόρους.
- Να καταστήσουν αλληλέγγυες τις τοπικές κοινωνίες και συμπαραστάτες τους σε κάθε πρωτοβουλία - δραστηριότητα τους , μέσω τακτικής ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης.
- Να δημιουργήσουν σταθερές και αμφίδρομες σχέσεις και συνεργασίες με τις τοπικές κοινωνίες.
- Να υιοθετήσουν και να στηρίξουν την λειτουργία μόνιμου περιφερειακού forum για την κοινωνική οικονομία ως βήμα διαλόγου, προβληματισμού και κοινής δράσης.
- Να θεσπίσουν και υιοθετήσουν ένα κοινό Κώδικα Δεοντολογίας Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

3: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ –ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Σκοπός είναι: i) η ανάπτυξη-αναβάθμιση δεξιοτήτων των στελεχών της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ii) η διοργάνωση ενημερωτικών / εκπαιδευτικών εκδηλώσεων και επιστημονικών /κλαδικών συναντήσεων καθώς και iii) η υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης της κοινωνίας και της επιχειρηματικής κοινότητας καθώς και η εμπύχωση των εμπλεκόμενων μερών. Ειδικότερα :

Δράση 3.1. Εκπαίδευση, Βελτίωση δεξιοτήτων, Εμφύχωση, Ευαισθητοποίηση

Στόχος της συγκεκριμένης Δράσης αποτελεί η ενεργοποίηση τόσων των με κάθε τρόπο εμπλεκόμενων με την Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα όσο και της κοινωνίας των πολιτών, με δράσεις που στοχεύουν στην αλληλοενημέρωση , ειδίκευση, κατάρτιση, ευαισθητοποίηση και εμφύχωση.

Ενδεικτικές Δράσεις:

- Αξιολογημένες και ιεραρχημένες εκπαιδευτικές ενότητες ανά κλάδο/ τομέα ή/και ανά γεωγραφική περιοχή.
- Θεσμοθέτηση πιστοποιημένης ειδικότητας “Στέλεχος Κοινωνικών Επιχειρήσεων” μέσω του Κ.Ε.ΚΑ.Π.Ε.Ρ της Περιφέρειας Κρήτης
- Ανάπτυξη προγράμματος κατάρτισης στην Κοινωνική Οικονομία ,
- Αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων από τους Κοινωνικούς Επιχειρηματίες,
- Δράσεις ανάδειξης και προβολής του ρόλου, της αποστολής και της σημασίας των κοινωνικών επιχειρήσεων ,
- Εκστρατείες ενημέρωσης και διάχυσης της γνώσης αναφορικά με τους κλάδους αιχμής , τις απαιτήσεις και τις δυνατότητες της Κ.Α.Λ.Ο.
- Καμπάνιες ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τα προβλήματα που επιλύουν, τις ανάγκες που καλύπτουν καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχουν.
- Δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού/ αναπροσανατολισμού.
- Δράσεις συμβουλευτικής, coaching και mentoring .
- Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνδεδεμένα με πρακτική άσκηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμφύχωσης, πληροφόρησης και ενημέρωσης σε τακτική βάση.

4: ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ – ΔΙΚΤΥΩΣΗ

Οι Δράσεις αφορούν στην διεπιστημονική υποστήριξη, υιοθέτηση και μεταφορά τεχνογνωσίας μέσα από ενέργειες δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων του κλάδου κοινωνικής οικονομίας εντός και εκτός Περιφέρειας Κρήτης με στόχο την καλύτερη διαχείριση της πληροφορίας – εμπειρίας και τη μεταφορά και διάχυσή τους στους ενδιαφερόμενους.

Δράση 4.1. Μεταφορά Τεχνογνωσίας - Διαρκής Τεχνική Υποστήριξη

Στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι η συστηματική προώθηση συνεργασιών μεταξύ των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και επιστημονικών φορέων και των κοινωνικών επιχειρήσεων με σκοπό την μεταφορά και διάχυση της τεχνογνωσίας και της πληροφορίας σε επιχειρήσεις και στελέχη. Προς τούτο μπορεί να αξιοποιήσει :

- τη νέα τεχνολογία, που ήδη έχει τεθεί στην υπηρεσία της προώθησης του τρίτου τομέα (Βάσεις Δεδομένων, Μητρώα, Portals, κ.α.)
- τη διεπιστημονική υποστήριξη και τεχνογνωσία των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης
- την δυνατότητα χρηματοδότησης για την ενίσχυση και βελτίωση δεξιοτήτων των στελεχών των κοινωνικών επιχειρήσεων

- την ανάπτυξη σταθερών συνεργασιών και συνεργειών μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς και τον συντονισμό εξωστρεφών δράσεων
- τη λειτουργία συμβουλευτικής δομής-ομάδας για την παροχή επιχειρηματικών και συμβουλευτικών – υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Δράση 4.2. Ενέργειες Δικτύωσης σε Περιφερειακό, Εθνικό και Διεθνές Επίπεδο

Οι Δράσεις αφορούν στις ενέργειες δικτύωσης εντός και εκτός Περιφέρειας Κρήτης με στόχο τον εντοπισμό, υιοθέτηση και την μεταφορά καλών πρακτικών καθώς και την ανταλλαγή ιδεών, γνώσεων και εμπειριών ικανών συμβάλλουν στην ενίσχυση και προώθηση του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. Στο πλαίσιο των ενεργειών Δικτύωσης, οι ενδεικτικές Δράσεις αφορούν:

- την υιοθέτηση, ενίσχυση και υποστήριξη του υφιστάμενου περιφερειακού δικτύου της Κοινωνικής Οικονομίας.
- την αναζήτηση και εντοπισμό και άλλων δικτύων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και την δημιουργία σχέσεων συνεργασίας, ενημέρωσης, εξωστρέφειας και μεταφοράς εμπειριών και πρακτικών.
- τον σχεδιασμό, δημιουργία και παραγωγή κοινών προϊόντων και υπηρεσιών
- την ανταλλαγή επισκέψεων, την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και την δημιουργία κοινών εργαστηρίων εκμάθησης και εκπαίδευσης.

Δράση 4.3. Συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων, τοπικών Φορέων & Οργανισμών

Στόχος της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί η συνεργασία επιχειρήσεων και φορέων του κλάδου κοινωνικής οικονομίας δεδομένου ότι η ανάπτυξη συνεργειών και η δικτύωση παίζουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και την βιωσιμότητα τους. Στο πλαίσιο αυτό, ενδεικτικές πρωτοβουλίες και δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- καλλιέργεια και ανάπτυξη σταθερού συνεργατικού διαλόγου των επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο. με: Περιφέρεια, Πανεπιστημιακά & Ερευνητικά Ιδρύματα, Επιμελητήρια, Συλλογικούς φορείς, Συνδέσμους επιχειρήσεων, Αναπτυξιακές Εταιρείες και φορείς.
- διερεύνηση αναγκών αλλά και δυνατοτήτων συνεργασίας και αξιοποίησης ευκαιριών με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με στόχο την αξιοποίηση θεσμικών μέτρων όπως: οι Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς (ν.4412/2016), οι Συμβάσεις δωρεάν παραχώρησης κινητών και ακίνητων περιουσιακών στοιχείων (ν.4555/2018) και οι Προγραμματικές Συμβάσεις (ν.4430/2018).
- ανάπτυξη συνεργασιών σε περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο με παρόμοια δίκτυα ή συνεργατικούς σχηματισμούς.

5: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ

Προκειμένου να υποστηριχθεί επί της ουσίας και συνολικά το οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας του νησιού επιβάλλεται να αξιοποιήσει όλους τους μηχανισμούς και δομές υποστήριξης, στο βαθμό βέβαια που αυτές λειτουργούν αποτελεσματικά και μπορούν να προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια και στήριξη στην Κοινωνική Οικονομία και στην Επιχειρηματικότητα της Κρήτης.

Δράση 5.1. Λειτουργία οριζόντιου υποστηρικτικού μηχανισμού

Πέραν της στήριξης από δομές και μηχανισμούς εθνικού επιπέδου (κεντρικός μηχανισμός υποστήριξης, εθνικό παρατηρητήριο, ταμείο κοινωνικής οικονομίας), είναι αναγκαία όσο ποτέ, η δημιουργία και λειτουργία οριζόντιου περιφερειακού μηχανισμού υποστήριξης υπό την καθοδήγηση, επιμέλεια και ευθύνη, είτε της ίδιας της Περιφέρειας είτε υφιστάμενη δομή της όπως για παράδειγμα η Αναπτυξιακή της Εταιρεία (ΠΑΝΑΙΤΕΚ ΑΕ) ή άλλος αναπτυξιακός οργανισμός ή φορέας ΟΤΑ.

Η πρωτοβουλία αυτή, η οποία είναι από κάθε άποψη χρήσιμη και αναγκαία θα πρέπει να εξετάσει την λειτουργία τόσο κεντρικής δομής όσο και αντενών και στις τέσσερις (4) περιφερειακές ενότητες τη Κρήτης για το λόγο ότι υπάρχει ευρεία γεωγραφική διασπορά από πλευράς κοινωνικών επιχειρήσεων και στη βάση, α) των πραγματικών αναγκών για μια τέτοιου είδους χωρική διάσταση και β) στη λογική και στην κατεύθυνση των υφιστάμενων κέντρων Στήριξης, όπου θα παρέχονται:

- υπηρεσίες ενημέρωσης και δημοσιότητας που θα απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.Α.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες.
- υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής σε υφιστάμενους Φορείς Κ.Α.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση επιχειρήσεων.
- υπηρεσίες επιτόπιας συνδρομής και υποστήριξης σε υφιστάμενους Φορείς Κ.Α.Ο. σε θέματα λειτουργίας, διαχείρισης, εξωστρέφειας, ανταγωνιστικότητας, νέων προϊόντων και υπηρεσιών κ.α.

Δράση 5.2. Λειτουργία θερμοκοιτίδας

Στόχος της δράσης αποτελεί η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσα από τη λειτουργία θερμοκοιτίδας, η λειτουργία της οποίας θα αφορά ενδεικτικά :

- Παροχή φιλοξενίας και υλικοτεχνικής υποδομής σε κοινούς χώρους,
- Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών από εξωτερικούς συνεργάτες,
- Υποστήριξη, παρακίνηση, καθοδήγηση, κατάρτιση και εκπαίδευση, συμβουλευτική, παρακολούθηση επιχειρηματικών σχεδίων, κ.α. ,

- Υποδοχή, επώαση και εξέλιξη επιχειρηματικών ιδεών και πρωτοβουλιών,
- Υποστήριξη της πρόσβασης σε διαγωνισμούς του Δημοσίου,
- Κατάρτιση στελεχών και εργαζομένων,
- Εντοπισμός και αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης,
- Ενίσχυση – υποστήριξη του ρόλου και του έργου της Ομάδας Συντονισμού
- Μέτρηση – παρακολούθηση των Δράσεων που αφορούν την Κοινωνική Οικονομία.

6: ΠΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι Δράσεις αφορούν στην εξεύρεση πόρων υλοποίησης επιχειρηματικών σχεδίων και τραπεζικών κεφαλαίων των Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Ενδεικτικά η Δράση θα περιλαμβάνει:

- την εξεύρεση ενισχύσεων για την υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων
- την επαφή με τραπεζικά ιδρύματα για την εξεύρεση κεφαλαίων

Δράση 6.1. Πόροι χρηματοδότησης

Η Δράση αφορά στην αναζήτηση χρηματοδοτήσεων από φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από άλλες εναλλακτικές πηγές. Εκτός των δυνατικών πηγών χρηματοδότησης και των οικονομικών πόρων που ορίζονται στο άρθρο 34 του Ν. 4430/2016 όπως έσοδα δραστηριότητας, αξιοποίηση περιουσίας, δωρεές κ.α. οι επιχειρήσεις της Κ.ΑΛ.Ο. μπορούν να έχουν πρόσβαση:

- στο Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (παραμένει ανενεργό),
- στο Εθνικό Ταμείο για την Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη,
- στον Αναπτυξιακό Νόμο ή σε χρηματοδοτήσεις τύπου ΕΣΠΑ,
- στον μη συστημικό, συνεταιριστικό τραπεζικό κλάδο,
- στο ταμείο ανάκαμψης,
- στην Περιφέρεια Κρήτης μέσω του Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2020-2023,
- σε κοινωνικούς επενδυτές (Crowdfunding).

Δράση 6.2. Θεσμικές δυνατότητες

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Κρήτης μπορούν να επωφεληθούν από :

- ✓ την υλοποίηση τοπικών συμφωνιών συνεργασίας στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ Ο.Τ.Α., Ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων,
- ✓ την μόχλευση συμπληρωματικών κεφαλαίων από νέες χρηματοδοτικές πηγές,
- ✓ την λειτουργία Περιφερειακού Ταμείου ενίσχυσης της Κ.ΑΛ.Ο.,
- ✓ την εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής (social vouchers) από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες, με στόχο τη στήριξη – ενθάρρυνση της λήψη υπηρεσιών και προϊόντων που προσφέρονται από τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις,
- ✓ τη χορήγηση δανείων χαμηλού κόστους από τον Εθνικό Οργανισμό Μικροπιστώσεων,
- ✓ την παροχή τεχνογνωσίας και άλλων υπηρεσιών από το Εθνικό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Καινοτομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

7: ΠΡΟΒΟΛΗ – ΠΡΟΩΘΗΣΗ

Οι Δράσεις αφορούν στην αξιοποίηση μέσων και εργαλείων για την ανάδειξη και προβολή των δράσεων που αφορούν την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία , μέσω ενημέρωσης ευαισθητοποίησης, προβολής και ανάδειξης της δραστηριότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο.

Ειδικότερα:

Δράση 7.1. Προβολή-Δημοσιότητα

Στο πλαίσιο της ανάγκης αλλά και προσπάθειας ενημέρωσης και διάχυσης της γνώσης για τη φύση και τις δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας, το ισχύον πλαίσιο μπορεί να στηρίξει δράσεις με βάση το προφίλ και τις ικανότητες των τοπικών φορέων αλλά και τις κατάλληλες συνεργασίες σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ενδεικτικά, η δράση θα αφορά:

- την υλοποίηση καμπάνιας ενημέρωσης και δράσης, με πυλώνες τους στρατηγικούς άξονες που έχουν τεθεί για την Κ.ΑΛ.Ο.
- την προβολή κοινωνικών μηνυμάτων σε μέσα μαζικής ενημέρωσης , κοινωνικά δίκτυα, ηλεκτρονικές σελίδες, ημερίδες και άλλες εκδηλώσεις με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ,
- την αξιοποίηση χώρων για εκθέσεις με σκοπό την προβολή και διάθεση των προϊόντων των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- την αξιοποίηση χώρων για εκδηλώσεις ενημέρωσης και προβολής δραστηριοτήτων των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- την αξιοποίηση της τεχνολογίας, π.χ. Portals, Βάσεις Δεδομένων, Μητρώα, ιστοχώροι.
- την ανάπτυξη πλατφόρμας με όλες τις πληροφορίες και τους συνδέσμους που θα βοηθούν και θα κατευθύνουν κάθε ενδιαφερόμενο στο πεδίο της κοινωνικής οικονομίας.

Να σημειωθεί πως υποστηρικτικό ρόλο στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζει η ηλεκτρονική πλατφόρμα δικτύωσης φορέων Κ.ΑΛ.Ο που συνιστά ένα διαδικτυακό τόπο στον οποίο όλοι οι Φορείς. έχουν δυνατότητα εγγραφής.

Δράση 7.2. Ωρίμανση και Προώθηση Δράσεων

Είναι δεδομένο ότι θα πρέπει άμεσα να ληφθούν μέτρα και πρωτοβουλίες τόσο προς τα αστικά κέντρα όπου εντοπίζεται ο μεγαλύτερος αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων όσο και προς την ενδοχώρα όπου οι ανάγκες αλλά και οι ευκαιρίες – δυνατότητες παραμένουν σε εγρήγορση.

Σε ότι αφορά τα αστικά κέντρα, η λειτουργία υποστηρικτικού μηχανισμού με τέσσερα σημεία/αντένες φαίνεται να καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις σχετικές ανάγκες.

Σε ότι αφορά την ενδοχώρα το ενδιαφέρον εστιάζεται στα μεγάλα πληθυσμιακά- αγροτικά κέντρα (κεφαλοχώρια) όπου υπάρχει μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση αλλά και κρίσιμη μάζα δραστηριοτήτων με ότι αυτό συνεπάγεται από πλευράς προσφοράς και ζήτησης κοινωνικών υπηρεσιών και προϊόντων. Τα αγροτικά κέντρα έχουν κεντροβαρικό ρόλο δεδομένου ότι λειτουργούν τόσο ανασχετικά σε σχέση με τα αστικά κέντρα όσο και υποστηρικτικά σε σχέση με τα υπόλοιπα χωριά και τους μικρούς οικισμούς της υπαίθρου.

8: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Η Τεχνική Βοήθεια είναι ίσως το κλειδί της επιτυχίας του όλου εγχειρήματος δεδομένης της ανάγκης έμπρακτης, στοχευμένης και αδιάληπτης υποστήριξης της κοινωνικής οικονομίας στην Περιφέρεια Κρήτης.

Αφορά δράσεις και πρωτοβουλίες που στοχεύουν: στην έγκαιρη και ουσιαστική προετοιμασία και υποστήριξη έργων και ενεργειών μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών, στη στήριξη όλων των εμπλεκόμενων και ενδιαφερομένων φορέων και δικαιούχων, στην πληροφόρηση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση του κοινού αλλά και των ενδιαφερομένων, καθώς και στη μεταφορά και διάχυση των καλών πρακτικών.

Στόχος της τεχνικής βοήθειας είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικής ροής, διαχείρισης και εφαρμογής του προγράμματος.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις ενίσχυσης της υποστηρικτικής δομής.
- Δράσεις προετοιμασίας, υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου.
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων.
- Δράσεις εκπόνησης ερευνών, μελετών και συλλογής δεδομένων.
- Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Δράσεις δικτύωσης και συνεργασίας.